

PRINCÍP SIEŤOVEJ NEUTRALITY

Mgr. Martin Samec*

„Je možné mať ekonomickú slobodu bez politickej slobody, ale nemožno mať politickú slobodu bez ekonomickej slobody.“

(Friedrich August von Hayek)

Vo sfére tzv. „počítačového práva“ môžeme dnes pozorovať mnohé nové trendy, ktoré sú spojené s príchodom nových technológií a s tým spojenými mnohými právnymi otázkami, ktoré sa priamo týkajú ich aplikovania do právneho systému. Menej výnimočné, avšak o to závažnejšie sú však prípady, keď existuje dlhšie uznávaný „status quo“, ktorého narušením dochádza na jednej strane k vytváraniu mnohých otázok technickej a na druhej strane aj právnej povahy. Pri týchto nezodpovedaných otázkach vždy vznikajú dva tábory nadšencov, ktoré majú opačné názory a ponúkajú odlišné riešenia daného problému. Je možné tvrdiť, že čiastočne pravdivé sú oba extrémny, no rovnako ako nič nie je dokonale biele ani dokonale čierne, na oboch názorových prúdoch badať určité nejasnosti a prechmaty.

Pojem internet existuje už vyše 25 rokov, no právo na tento fenomén dokázalo len veľmi ťažko reagovať a prispôbiť právnu úpravu tak, aby vedelo účinne riešiť väčšinu základných problémov. Samotný internet ako neohraničené médium – virtuálny priestor – bolo vytvorené na pôde rôznych národov a rôznych organizácií, no dodnes sa považuje za miesto zrodzenia súčasnej podoby internetu CERN vo Švajčiarsku, kde mu je venovaná aj slávnostná plaketa s pamätnou miestnosťou.¹

* Mgr. Martin Samec je absolventom Trnavskej univerzity, Právnickej fakulty (Slovenská republika).

¹ O'LUANAIG, C. WorldWide Web born at CERN 25 years ago [online]. 8.4.2013.

Práve organizácia CERN sa snaží presadzovať slobodný a neobmedzený prístup k informáciám a nadnárodnú až medzinárodnú spoluprácu vedeckých tímov, konštruktérov a odborných kapacít na jednom spoločnom ciele – lepšom zajtrajšku a spoločnom úsilí o lepšie poznanie a pokrok. WEB je teda možné považovať za ideu stvorenú na pôde tejto vedeckej organizácie. Preto nepriamo ako myšlienka slobodného a rovného prístupu k informáciám by mal byť na podobnom myšlienkovom základe stavaný aj internet, čo dlhé roky platilo. No v súčasnosti myšlienka rovnakého a rovného prístupu na internet – tzv. sieťová neutralita už nie je bez rozdielu uznávaný fakt a je tu skôr snaha o obchodno-právny a komerčný názor na prístup k informáciám na internete. Výrok významného rakúskeho ekonóma Hayeka naznačuje, že politická sloboda je závislá od ekonomickej slobody. Bližšie sa v duchu tohto výroku bude niesť celý príspevok a práve túto myšlienku sa pokúsime aplikovať na slobodnú ekonomickú súťaž na internete, kde samotný internet je artiklom.

V úvode príspevku v stručnosti priblížime a ozrejmime pojem sieťová neutralita, keďže bez pochopenia tohto pojmu by nezainteresovaný čitateľ korektne nepochopil článok. Zjednodušene ozrejmime technickú povahu problematiky a načrtujeme aj právnu povahu veci.

V jadre príspevku sa už budeme venovať pojmu sieťová neutralita z právnej stránky a poukážeme na následky jej porušenia. Poukážeme aj na prípady podobné narušeniu sieťovej neutrality v našej krajine a poskytneme odlišné stanoviská dvoch navzájom antagonistických názorových skupín, pričom upozorníme na ich východiská.

1. Význam sieťovej neutrality

Médiami v poslednom čase zarezonovalo mnoho až prevratných senzácií týkajúcich sa práva vo virtuálnom priestore. Nie všetko podstatné si však zaslúžilo dostatočnú pozornosť médií a verejnosti. Bežní

<http://home.web.cern.ch/about/updates/2014/03/world-wide-web-born-cern-25-years-ago> [cit. 1.9.2014].

internetoví používatelia hlavne za oceánom, ale aj v európskych krajinách však čoskoro môžu byť svedkami zmeny jedného systému, ktorý v tichosti doteraz fungoval a bral sa ako samozrejmá.

Bez ohľadu na to, čo robíte na internete, aké stránky navštevujete, kto vám poskytuje internet, respektíve z akej krajiny ste sa pripájali, doteraz platilo, že na každú stránku ste sa dostali rovnako rýchlo. Obmedzovať vás v zásade mohli tri faktory. Prvým faktorom limitácie prístupu na web je samotná rýchlosť pripojenie internetu (čo pri bežnom prehlíadaní web stránok a dnešných ponúkaných rýchlostiach internetu už takmer nespoznáte²). Ďalším faktorom je rýchlosť zariadenia, z ktorého sa pripájate (samozrejme, lacnejší inteligentný telefón načíta stránku pomalšie ako rýchly ultrabook³). A v neposlednom rade tretím obmedzujúcim faktorom rýchlosti sú prvky stránok – teda náročnejšie stránky s flash animáciami⁴ a rôznymi graficky náročnejšími prvkami sa načítavajú pomalšie. Vždy bolo ale obmedzenie len u používateľa, teda aké pripojenie na internet mal a z akého zariadenia na web pristupoval, alebo u prevádzkovateľa stránky tzv. hostingu v zmysle rýchlosti serverov, ich pripojenia na internet a obsahu na týchto serveroch.

Na úvod je potrebné vymedziť postavenie subjektov, ktoré sú zúčastnené pri fungovaní internetu. Na jednej strane stojí hostingový účastník – tzv. server, na ktorom sú uložené webové stránky, a ktorý realizuje fungovanie internetových služieb. Veľmi všeobecne ho môžeme nazývať aj aktívnym subjektom internetu. Na druhej strane stojí samotný používateľ internetu – klient, ktorý je skôr pasívny v tom, že jeho cieľom

² Všetko samozrejme záleží od prenosových nárokov jednotlivých internetových služieb. Platí, že pri čítaní statického textu si užívateľ vystačí aj s pomerne nízkou rýchlosťou pripojenia, lebo fakticky prenáša dáta o veľkosti tisíc bajtov. No v prípade sledovania online videí alebo sťahovaní dát sa prenosové nároky blížia k miliónom bajtov, čo v neposlednom rade znamená dlhšie čakanie, kým sa dátový balík stiahne do zariadenia.

³ Inteligentný telefón - trieda tzv. šikovných mobilných zariadení, disponujúcimi internetovým prehliadačom a formou pripojenia na internet; ultrabook - trieda výkonných a ultraprenosných notebookov, ktoré spĺňajú štandard firmy Intel na označenie za ultrabook. *Bližšie* <http://www.intel.com/content/www/us/en/2-in-1/laptop-tablet.html> [cit. 16.9.2014].

⁴ Pohyblivé animácie, bežné na internetových stránkach ako reklama.

nie je vedome tvoriť na internete priestor na dáta, ale len k týmto dátam pristupovať a používať služby, ktoré poskytuje hostingový účastník, teda server. Samozrejme, tieto dva subjekty sú na prvý pohľad hneď zjavné a tvoria základné piliere internetu. Podstatu internetu tvorí ale aj prostredník, ktorý aktívne netvorí obsah na internete ako hostingový server a nepristupuje k dátam ako klientsky používateľ, ale len sprostredkovaná komunikáciu medzi týmito dvoma entitami. Nazýva sa ISP (angl. internet service provider) – teda poskytovateľ internetových služieb. Jeho úlohou je vytvárať a udržiavať technické zázemie internetu, tvorí samotnú sieť, bez ktorej by internetové služby od hostingového používateľa nemohol klientsky používateľ používať. Tento prostredný článok internetu laická verejnosť často prehliadala a považovala za samozrejmosť. Úlohou ISP je teda zabezpečovať komunikáciu.

Čo sa teda zmenilo? Od vzniku samotného internetu platil princíp tzv. sieťovej neutrality. Tento nosný pojem internetu znamená kvázi technologický princíp, podľa ktorého sa poskytovateľ pripojenia (ISP) na internet má stavať rovnako k všetkej komunikácii, ktorá preteká cez jeho infraštruktúru, a tým sa zaručuje, že všetci jeho používatelia – teda hostingové servery, ale aj klientski používatelia budú mať rovnakú možnosť pristupovať na web.⁵ Teda veľmi zjednodušene povedané, ak sa pripájate na internet napr. prostredníctvom jedného ISP, tak či už navštívite jeho domovskú internetovú stránku, video stránku, ako napr. YouTube, alebo menej navštevovanú doménu, na všetky stránky vám zaručuje poskytovateľ internetového pripojenia rovnaké rýchle pripojenie. Samozrejme, pri množstve všetkých stránok na internete a zvyšujúceho sa množstva prenesených dát vzniká potreba neustáleho vynovovania infraštruktúry ISP. Porušením tejto sieťovej neutrality je teda to, ak by ISP na niektoré stránky poskytoval pomalší prístup ako na iné stránky, a rýchlejší prístup k stránkam by napríklad podmieňoval poplatkovou povinnosťou. Istým príkladom je blokovanie prístupu na stránky, ktoré by sa dalo považovať tiež za extrémny príklad porušovania sieťovej neutrality.

⁵ WU, T. Network neutrality, broadband discrimination [online].5.6.2014. http://www.jthtl.org/content/articles/V2I1/JTHTLv2i1_Wu.PDF [cit. 16.9.2014].

2. Sieťová neutralita na Slovensku

Nemusíme chodiť ďaleko pre príklady podobného porušovania. Známý je prípad z roku 2013, keď ISP poskytovateľ UPC Slovensko začal blokovať prístup na službu Antik TV. Antik je košický operátor, ktorý začal poskytovať svoju IPTV (teda televízny prenos cez internet) prostredníctvom ľubovoľného pripojenia a v základnom balíčku služieb zadarmo. Na našom trhu existujú podobné služby ako známejšie Magio TV alebo Fiber TV od konkurencie, ale obe tieto služby sú pevne napojené na operátora, ktorý je ISP. Pri službe Antik TV postačovalo zakúpiť si ich set top box⁶ a pripojiť ho k modemu a k televíznemu prijímaču. UPC, ktorá tiež okrem internetového pripojenia poskytuje digitálnu televíziu, ale za poplatok, v tom videl, samozrejme, konkurenciu, a tak namiesto vytvorenia konkurenčnej služby jednoducho zablokoval prístup na túto službu pre svojich zákazníkov. Riešenie tejto kauzy a jej podobných prípadov by bolo jednoduché, ak by bolo možné aplikovať pojem sieťová neutralita, ktorý by bol pevne ustanovený v nejakej zákonnej norme. Žiaľ, pojem sieťová neutralita nedefinuje žiadny právny predpis. V tomto prípade ide len o princíp, ktorý bol donedávna všeobecne rešpektovaný a dodržiavaný.

Je však možné tvrdiť že, porušovaniu princípu sieťovej neutrality bráni často súťažné právo. Vhodnú právnu úpravu je možné nájsť v zákone č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže (ďalej len ZOHS).⁷ V prípade, ak je poskytovateľ pripojenia na internet (ISP) v dominantnom postavení, môže byť jeho porušenie sieťovej neutrality zneužitím dominantného postavenia na trhu (§ 8 ZOHS). V zmysle § 8 ods. 1 má dominantné postavenie na relevantnom trhu podnikateľ

⁶ Set top box (angl. *set-top box*), skrátene STB, je elektronické technické zariadenie, ktoré sa pripája ku komunikačnému kanálu (prevažne internetu cez technológie ako ISDN, DSL alebo optickej linky, televíznemu vedeniu a pod.) a vytvára výstup spracovateľný v zobrazovacej jednotke televízneho prijímača. V súčasnosti sa najčastejšie vyskytujú digitálne set top boxy slúžiace najmä ako dekodér premieňajúci digitálny televízny signál na analógový.

⁷ Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov.

alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži a ktorí sa vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu správať nezávisle. Pričom v zmysle čl. 2 písm. b) zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu je najmä obmedzenie výroby, odbytu alebo technického vývoja tovaru na úkor užívateľov.⁸

V prípade, ak poskytovateľ nie je v dominantnom postavení, ale porušuje sieťovú neutralitu, hoci aj konkludentne, súčasne s inými poskytovateľmi, môže byť jeho porušenie sankcionované ako kartelová dohoda (§ 4 ZOHS).

No a napokon v prípade, ak sa poskytovateľ, hoci aj sám, rozhodne porušiť sieťovú neutralitu, môže sa dopustiť nekalej súťaže voči príslušným podnikateľom v zmysle § 44a a nasledujúcich Obchodného zákonníka, kde je nekalou súťažou konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a môže spôsobiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa vyslovene v tomto ustanovení zakazuje. Pri konaní smerujúcom voči spotrebiteľom sa ISP môže dopúšťať nekalej obchodnej praxe (§ 7 a nasl. zákona 136/2001 Z. z. o ochrane spotrebiteľa)⁹ tým, že podstatne narušuje alebo môže podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k výrobku alebo službe alebo ISP využíva agresívnu obchodnou prax.¹⁰

Samotná nekalá súťaž je teda definovaná v § 44 ods.1 OBZ ako konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a môže spôsobiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa zakazuje. V tomto prípade sa za súťažiteľov považujú konkurenčné firmy Antik a UPC. Predbežným rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I. z 29.10.2013 je UPC je povinné zdržať sa obmedzovania prístupu používateľov internetu k službe SmartTVBox od Antiku. Možno vzniká otázka, prečo do tejto kauzy nezasiahol te-

⁸ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

⁹ HUSOVEC, M. Porušovanie sieťovej neutrality v spore Antik v. UPC [online]. 26.3.2013. <http://www.najpravo.sk/clanky/poruosovanie-sietovej-neutrality-v-spore-antik-v-upc.html> [cit. 9.9.2014].

¹⁰ Zákon 136/2001 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov.

lekomunikačný úrad. Odpoveď je zjavná a spomínané to bolo v úvode článku. Zákon ani žiadne nariadenie Telekomunikačného úradu SR nezakazuje, aby operátori zákazníkom blokovali niektoré webové služby či aplikácie. Takto odôvodňuje svoju nečinnosť Telekomunikačný úrad SR, pri riešení sporu medzi košickým operátorom Antik Telecom a spoločnosťou UPC, ktorá svojim zákazníkom zablokovala možnosť sledovať televíziu cez IPTV službu Antiku.

Slovenská a európska legislatíva v súčasnosti explicitne princíp sieťovej neutrality operátorom neprikazuje, vzhľadom na princíp fungovania internetu je ale všeobecne akceptovaný. Je myšlienkou princípu, podľa ktorého poskytovateľa pripojenia k internetu nemôžu diskriminovať konkrétne internetové služby a špeciálne služby konkurujúce ich iným službám.¹¹

3. Možnosti zákonného obmedzenia prístupu na webové stránky

Otázkou teda ostáva možnosť legálneho blokovania prístupu na webové stránky. Pretože článok sa zameriava na právnu a nie technickú stránku obmedzenia prístupu na stránky, nie je tu rozobratá technická nedokonalosť úplnej možnosti blokovania prístupu k obsahu na internete. Jednotná právna norma vyslovene umožňujúca možnosť zablokovania stránky a jej podmienky nie je. K blokovaniu prístupu na stránky poskytovateľmi pripojenia (ISP) je však na základe rozhodnutia Súdneho dvora EÚ (vo veci C-314/12, UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH)¹² možné v prípade, ak je na stránke obsah, ktorý porušuje autorské práva. Súd teda môže vydať teoreticky rozsudok na

¹¹ Antik bude garantovať sieťovú neutralitu, zákazníkom UPC odporúča zmeniť operátora. [online]. 19.3.2013. <http://www.dsl.sk/article.php?article=13881> [cit. 18.9.2014].

¹² Rozsudok Súdneho dvora EÚ (štvrtá komora) z 27.3.2014 vo veci C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH.

blokovanie stránok, no na Slovensku je jeho použitie stále problematické. Podľa verdiktu nemusí byť súčasťou blokovacieho rozsudku opis presného technologického postupu, akým ma blokovanie prebehnúť. Práve toto konštatovanie necháva riešenie technickej stránky priamo na ISP. Voľba zostáva v takom prípade na pleciach operátora. Pomerne podstatnou prekážkou aplikácie spomenutého judikátu u nás je podmienka, že takéto rozhodnutie môže byť vydané len v prípade, pokiaľ zákony daného štátu umožňujú používateľom internetu i prevádzkovateľovi serveru namietat, že operátor blokuje aj legitímny obsah. Teda musí v právnom systéme existovať účinná možnosť brániť sa voči rozsudku, ktorý bol vydaný na stránky, ktoré neobsahujú nelegálny obsah. U nás takáto právna úprava chýba.¹³

Slovenská právna úprava je v tomto teda nedostatočná a je na mieste pozrieť sa za hranice našej legislatívy. Všetky veľké technologické novinky pochádzajú z nového kontinentu a práve tam sa právna úprava vyvíja asi najdynamickejšie, čo sa týka nových meniacich sa trendov.

4. Rozdielny pohľad na princíp sieťovej neutrality v USA a v EÚ

V USA dlhé roky sieťovú neutralitu rešpektovali všetky ISP. Princíp dlhé roky presadzovala americká organizácia Federal Communications Commission – FCC. Hlavným cieľom dodržiavania tohto princípu bolo, aby každý z mobilných operátorov a poskytovateľov širokopásmového pripojenia na internet garantoval rovnaký prístup pre všetkých používateľov na všetky stránky. „Pravidlá boli predložené koncom roku 2010, no spochybnila ich spoločnosť Verizon, ktorá žalovala FCC pre nezákonné zásahy do svojho podnikania. Pravidlá tzv. sieťovej neutrality zamietol americký federálny odvolací súd rozsudkom zo 14.1.2014 vo veci *Verizon v. FCC* (740 F.3d 623 (D.C. Cir.

¹³ SUCHÝ, A. Súd legalizoval blokovanie webu. U nás s otáznikom [online]. 28.3.2013. <http://www.zive.sk/clanok/94347/sud-legalizoval-blokovanie-webu-u-nas-s-otaznikom> [cit. 26.9.2014].

2014).¹⁴ Rozhodol v ňom, že komisia síce má právomoc regulovať prístup k širokopásmovému pripojeniu, no nemá mandát ukladať antidiskriminačné pravidlá pre poskytovateľov širokopásmového pripojenia. Rozhodnutie súdu teda dáva za pravdu americkému telekomunikačnému operátorovi Verizon.¹⁵ Sieťová neutralita je týmto v USA neúčinná a vytvára priestor pre poskytovateľov speňažovať rýchlejší prístup na stránky, či už od zákazníkov alebo od prevádzkovateľov stránok.

V Európe je však situácia odlišná a oproti „novému kontinentu“ je tu snaha o zachovávanie rovnakého prístupu k dátam a otvoreného internetu. Chráni sa pritom najmä spotrebiteľ. V zásade jediná európska krajina, ktorá má právne upravenú sieťovú neutralitu, je Holandsko. V roku 2009 tzv. európsky telekomunikačný balíček dal mnoho priestoru pre členské štáty, aby implementovali svoje vlastné právne úpravy upravujúce neutralitu siete. Prvý návrh holandského ministerstva hospodárstva, poľnohospodárstva a inovácií bol predložený Poslaneckej snemovni 3. novembra 2010. V apríli 2011 holandská telekomunikačná spoločnosť KPN (Koninklijke KPN N.V.) oznámila, že začne blokovať služby, ako sú VoIP¹⁶ a instant messengers,¹⁷ pokiaľ zákazník nezaplatí poplatok. Neskôr operátor Vodafone tvrdil, že už tieto služby blokuje. Počas vyšetrovania v máji operátor KPN priznal, že používa hĺbkovú inšpekciu paketov.¹⁸ Tieto udalosti urýchlili implementáciu zákona garantujúceho neutrality siete. Väčšina členov Hornej komory senátu bola proti zablokovaniu špecifických internetových služieb.

¹⁴ Verizon v. FCC (740 F.3d 623 (D. C. Cir. 2014)).

¹⁵ Americký súd odmietol sieťovú neutralitu, internetové služby môžu zdražiť [online]. 16.1.2014. <http://www.itnews.sk/spravy/biznis/2014-01-16/c160943-americky-sud-odmietol-sietovu-neutralitu-internetove-sluzby-mozu-zdraziet> [cit. 26.9.2014].

¹⁶ VoIP – Voice over internet protocol – prenášania hlasovej komunikácie cez internet

¹⁷ Softwarové nástroje slúžiace na rýchlu textovú komunikáciu medzi používateľmi dvoch a viacerých zariadení, napríklad ICQ, XMPP a iné.

¹⁸ KPN Admits To Using Deep Packet Inspection [online]. 12.1.2012. <http://blogs.wsj.com/tech-europe/2011/05/12/kpn-admits-to-using-deep-packet-inspection/> [cit. 19.9.2014].

Dňa 22. júna 2011 senát hlasoval pre novelu zákona o telekomunikáciách s obsahom jasných predpisov neutrality siete. Labouristická strana omylom hlasovala za pozmeňovací návrh podporovaný kresťanskými stranami SGP, UK a CDA, ktoré by umožnili filtrovanie podľa ISP pre ideologické dôvody. Oprava bola neskôr pripojená do nesúvisiaceho pozmeňovacieho návrhu. Novela nakoniec senát schválil v roku 2012. S vydaním novely a opravy v úradnom vestníku Holandska 5. júna získala neutralita siete oporu aj v zákonnej úprave.¹⁹

Ďalšia krajina, ktorá má zákonne upravenú sieťovú neutralitu, je Slovinsko.²⁰ To by sa však malo čoskoro zmeniť. Pripravované nariadenie o telekomunikačných službách, ktoré je súčasťou širšieho legislatívneho balíka s názvom „prepojený kontinent“, má znamenať zásadný krok vpred k vytvoreniu jednotného telekomunikačného trhu v Európskej únii. Jednou zo snáh je celoeurópska ochrana sieťovej neutrality. Pokiaľ ide o práva spotrebiteľov na prístup k internetovému obsahu, legislatívny balík obsahuje aj ustanovenia o zákaze diskriminácie týkajúcej sa objemu dát alebo rýchlosti pripojenia. Balík legislatívnych opatrení by mal v odôvodnených prípadoch umožniť poskytovateľom služieb aj riadenie sieťovej prevádzky (tzv. „reason able traffic management“). Jedným z takýchto odôvodnených prípadov podľa navrhovanej legislatívy je aj prevencia a predchádzanie závažným zločinom. Je však potrebné definovať, čo je to „závažný zločin“²¹ (na čo by sa mohlo aplikovať aj vyššie spomenuté rozhodnutie SDEÚ vo veci C-314/12).

5. Dodržiavanie princípu sieťovej neutrality

Nesporným faktom je neustále pribúdanie pripojení na internet, a teda aj samotných používateľov. Dôvodom tohto rastu sú aj prístup-

¹⁹ Netherlands makes net neutrality a law [online]. 23.6.2011. <http://www.bbc.co.uk/news/technology-13886440> [cit. 18.9.2014].

²⁰ EDRI: Slovenia has a net neutrality law [online]. 30.1.2013. <https://edri.org/edrigramnumber11-2slovenia-net-neutrality/> [cit. 26.9.2014].

²¹ Sieťová neutralita v Európe. [online]. 3.4.2014. <http://www.ingeniumslovakia.sk/aktuality/101-sietova-neutralita> [cit. 18.9.2014].

nejšie a lacnejšie technológie ako počítače alebo inteligentné telefóny. Nemenej významným faktorom je aj budovanie pripojenia na internet v rozvojových krajinách, kde predtým pevné pripojenie na internet neexistovalo. Novým fenoménom je aj rozvoj tzv. nositeľnej elektroniky, keď už bežné zariadenia ako náramok alebo hodinky vyžadujú pripojenie na internet. Veľmi známa je aj snaha internetových gigantov ako Google alebo Facebook priniesť internetové pripojenie aj tam, kde predtým nebolo. Do týchto projektov a budovania ďalšej infraštruktúry pritom vkladajú nemalé finančné čiastky. Dôvodom ich snahy je najmä fakt, že sú to spoločnosti, ktoré tvoria najväčšie zisky z reklám, pričom im samotní užívatelia ich služieb zvyčajne poskytujú dobrovoľne svoje osobné dáta. Tým môže byť ich reklama aj cielenejšia. Zlepšením pokrytia internetu do rozvojových krajín si slubujú viac zákazníkov a viac používateľov, a teda aj väčší obrat z ich cielených reklám, keďže oslovia širšiu skupinu používateľov na nových trhoch. Argument ISP o tom, že narastajúca penetrácia internetového pripojenia im spôsobuje zvýšené náklady na budovanie novej infraštruktúry a na poskytovanie služieb internetu, teda podľa názoru autora neobstoí, pretože práve budovaním novej infraštruktúry sa buduje priestor aj na lepšie poskytovanie služieb a zároveň zvyšuje možnosť pripojenia na širokopásmový internet širšej populácii aj v rozvojových regiónoch. Výsledkom je napokon viac odbytísk a väčší počet zákazníkov. Dôkazom je aj nový optický kábel, ktorý na dne Atlantiku zrýchli internetové spojenie medzi Áziou a Spojenými štátmi americkými. Jeho inštaláciu zaplatí Google spolu s piatimi ázijskými telekomunikačnými operátormi a na ich náklady ho sprevádzkuje firma NEC.²² Pôjde teda o ukážku toho, že infraštruktúra internetu môže byť financovaná efektívnejšie internetovými gigantmi. Porušovanie sieťovej neutrality ako v prípadoch slovenského sporu medzi Antik TV a UPC sa môže posudzovať ako agresívna obchodná praktika. Samo obmedzovanie služieb tiež neprimerane vplyva

²² GIGEL, M. Google bude spolufinancovať nový optický kábel z USA do Ázie [online]. 13.8.2014. <http://tech.sme.sk/c/7331247/google-bude-spolufinancovat-novy-opticky-kabel-z-usa-do-azie.html> [cit. 26.9.2014].

na zákazníkov a obmedzuje ich slobodné rozhodovanie.²³ Internet sa prirovnáva k virtuálnemu priestoru a práve jeho neutralita priamo či nepriamo podporuje inovácie, a tak dotvára obraz dnešného sveta.

6. Záver

Otázkou času je, aké bude budúce smerovanie a či si internet zachová status otvorenosti a neutrality, alebo či dôjde aj ku komercializácii samotného pripojenia. Dôsledkom by mohlo byť ohrozenie hospodárskej súťaže alebo aj neprimerané obmedzenie spotrebiteľa. Zároveň sa vynára otázka možnosti zneužitia práva regulovať pripojenie na internet ako nástroja minimálnej cenzúry internetu, keďže k určitému obsahu by sa bolo náročnejšie dostať umelým spomaľovaním internetového pripojenia. V konečnom dôsledku by to mohlo neprimerane zvýšiť postavenie a moc poskytovateľov internetového pripojenia, ktorý by za extrémnych podmienok a v minimálnych prípadoch mali aspoň potenciálne moc obmedzovať pripojenie na internet a vyššie rýchlosti pripojenia podmieňovať poplatkovou povinnosťou na strane hostingových poskytovateľov. Vytváral by sa čiastočne priestor na tvorbu monopolu jedného veľkého poskytovateľa služieb.

V konečnom dôsledku, ako vo vymenovaných sporoch, by mohlo ísť o boj silnejšieho so slabším, keď práve väčšia spoločnosť, ktorá je zároveň aj poskytovateľom internetového pripojenia, ponúka služby a úmyselne blokuje služby konkurencie technickými obmedzeniami. V súčasnosti je to obchodná taktika, ktorá dokáže veľmi rýchlo zlikvidovať menšiu konkurenciu a veľkým spoločnostiam umožniť dosiahnuť monopol na trhu, čo spôsobuje stagnáciu trhu kvôli nedostatocnému „tlaku od konkurencie“. A to v konečnom dôsledku obmedzuje samotného spotrebiteľa, ktorý je obmedzovaný v službách, ktoré môže

²³ SUCHÝ, A. Antik vs. UPC: Do sporu chce vstúpiť neziskovka [online]. 9.2.2014. <http://www.zive.sk/clanok/72124/antik-vs-upc-do-sporu-chce-vstupit-neziskovka> [cit. 6.10.2014].

využívať, pričom môže byť neprimerane narušené jeho ekonomické správanie vo vzťahu k výrobku alebo službe.

V neposlednom rade je obmedzený aj poskytovateľ hostingu a služieb, ktorého môže poskytovateľ internetového pripojenia neprimerane obmedzovať. Súčasne ISP môže vyžadovať poplatkovú povinnosť, aby mali služby prednosť, čo v konečnom dôsledku môže viesť k zhoršeniu tzv. „internetového trhu“ a k likvidácii malých, ale perspektívnych projektov na internete. Samozrejme, narastajúcim počtom pripojených používateľov k internetu nepriamo narastá aj potreba údržby a investovanie nemalých finančných prostriedkov do inovácií a modernizácií súčasnej infraštruktúry. Veľkí poskytovatelia webových služieb sa už aktívne presadzujú o zlepšenie tejto infraštruktúry, lebo vedia, že vložená investícia sa im vráti vo forme nových používateľov a potenciálnych zákazníkov. Možno práve tadiaľ vedie cesta. V úvode spomenutý výrok by sme teda mohli aplikovať na sieťovú neutralitu v tom zmysle, že ak chceme zachovať politickú slobodu, ktorá je spätá so slobodným internetom, nemožno to uskutočniť bez ekonomickej slobody, ktorej oporou by mala byť sieťová neutralita, ktorá by podporovala slobodnú a najmä vyrovnanú súťaž vo virtuálnom prostredí, neobmedzujúc služby konkurencie.